

De wonderwereld van licht en donker

Welkom in de wonderwereld van **licht** en **donker**. Met veel plezier presenteren wij een **tentoonstelling** en een rijk geïllustreerde **lesbrief** over het internationale schimmen- en schaduwspel in het Poppenspe(e)lmuseum. Krijg inzicht in de diverse technieken en spelvormen, laat je verbazen, verrassen en ontroeren. Maak een kijk-en-doe-tocht langs schaduw- en schimfiguren uit Europa en Azië en ontdek de geheimen van licht en donker.

Schim- en schaduwfiguren

Ontmoet de Nederlandse Jan Klaassen en zijn vrouw Katrijn, lach om de bekvechtende kameraden Karagöz en Hacivat uit Turkije en de Griekse Karaghiozis en zijn vriend Hatziavatis. Uit Indonesië komen de prinses Bima en Arjuna, het pientere dwergheertje Kancil en de clowns Semar en Petruk.

Bekijk kleurrijke Javaanse wayang-kulitfiguren en intrigerende Indische en Chinese schimmen, wonderschone chassinetten, betoverende illuminatie- en centsprenten en geheimzinnige ombres chinoises.

Film: <http://youtu.be/awI3k0PeOKc> (trailer) 'The man in the wardrobe' / 'L'uomo che viveva nell'armadio'. Voorstelling van Gianluca Di Matteo (Torino).

Zie ook: <http://www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl/pdf/pamflet157e.pdf> (diverse wayang-kulitfilms/various wayang kulit films).

Zelf eens proberen?

Onder de noemer *Zelf eens proberen?* kun je genieten van zelfgemaakte lekkernijen, zoals pisang goreng* in een schaduwjasje, spekkoeke** en kroepoek. Je mag onderzoeken wie van jouw familie net zo zwaar is als het opgetelde gewicht van 5 hanen, 15 egels en 40 konijnen. Tot slot nodigen wij uit tot het maken van een selfie, een woordspel, een handschaduw- en schimfiguur, een tekening en een kleurplaat. Ook zijn er diverse filmpjes over het schaduwtheater te bekijken. Film: <https://www.youtube.com/watch?v=tECAFbv78Zc>. (o.a. schimmenspeltechnieken).

* Gebakken banaan. ** Lekkernij afkomstig uit het voormalige Nederlands-Indië. De naam is ontstaan doordat de vorm – vanwege de dunne, om-en-om gekleurde laagjes – aan doorregen spek doet denken.

Publicatie en film

Lesbrief: formaat A4, 48 pagina's en ruim 80 afbeeldingen.

Extra documentinformatie: hyperlinks naar literatuur, trefwoorden en YouTube-filmpjes. Illustraties, foto's en poppen: Haye Bijlstra, Ulla von Brandenburg, Anton Corbijn, Gitte Clemens, Emilie van Kerckhoff, Hetty Paërl, Ad Swier, Ledjar Soebroto, Elsje Zwart e.a. Tekst, vormgeving en realisatie: Otto van der Mieden (2016).

Collectie: Poppenspe(e)lmuseum, Vorchten.

Poppenspe(e)lmuseumwinkel

De lesbrief is in drukvorm verkrijgbaar in onze museumwinkel en digitaal beschikbaar via: <http://www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl/pdf/lichtendonker.pdf>.

Voor meer informatie, zie: <http://www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl/MailForm.html>.

Klik op de groene woorden voor hyperlinks. Dit document op internet, zie

<http://www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl/pdf/Pamflet156e.pdf>.

Zie ook: <http://www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl/pdf/lesbrief.pdf> (Lesbrief: Wayang en Indonesië).

□ **The world of lightness and darkness**

Welcome to the wondrous world of lightness and darkness, *De wonderwereld van licht en donker*. With great pleasure we are presenting an exhibition and a richly illustrated Dutch instructional letter on international silhouette and shadow puppetry in the Puppetry Museum/Poppenspe(e)lmuseum. Become acquainted with and learn more about a wide variety of techniques and performances. Get ready to be amazed, surprised and touched. Enjoy the viewing-and-doing activities (DIY) while making a tour along the Puppetry Museum's beautiful collection of shadow and silhouette figures from Europe and Asia, and discover the secrets of lightness and darkness.

Shadow and silhouette figures

Meet the Dutch Jan Klaassen and his wife Katrijn (Punch and Judy in England), have a good laugh about the two squabbling chums Karagöz and Hacivat from Turkey, and the Greek Karaghiozis and his friend Hatziavatis. The princes Bima and Arjuna are from Indonesia, and so are the clever little mouse-deer Kancil and the clowns Semar and Petruk. Have a look at colourful Javanese wayang kulit figures and intriguing Indonesian and Chinese shadow puppets, extraordinarily beautiful chassis (shadow mirrors), enchanting illumination and penny prints, and the mysterious *ombres chinoises*. Film 'The man in the wardrobe'/'

'L'uomo che viveva nell'armadio': <http://youtu.be/awI3k0PeOKc> (trailer).

Performance by Gianluca Di Matteo (Turin).

□ **Try it yourself? (DIY)**

Under the heading *Try it yourself?*, you can enjoy nibbling at homemade delicacies such as *pisang goreng* (fried banana) in a shadow jacket, *spekkoek/kwee lapis**, and prawn crackers. You may want to investigate which member of your family weighs the same as 5 cocks, 14 hedgehogs and 50 rabbits added together.

Finally, we would like to invite you to make a selfie, a word game, a hand shadow or silhouette figure, a drawing, and a colouring picture. There is also a wide selection of films on shadow puppetry that can be viewed.

*Thousand-layer cake (also known as lapis legit or kue; called 'spekkoek' in Dutch) is an Dutch-Indonesian delicacy to be enjoyed with tea or coffee. The name of this sweet and rather heavy cake derives from the many thin, alternately coloured layers which look like a slice of streaky bacon.

□ **Publication and film**

Instructional letter: A4 size, 48 pages with more than 80 pictures.

Additional document information: hyperlinks to literature, keywords, and YouTube films.

Illustrations, photos and puppets: Haye Bijlstra, Ulla von Brandenburg, Anton Corbijn, Gitte Clemens, Emilie van Kerckhoff, Hetty Paërl, Ad Swier, Ledjar Soebroto, Elsje Zwart et al. Text, design, and realisation: Otto van der Mieden (2016). Collection: Puppetry Museum, Vorchten, The Netherlands.

See also: <http://www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl/pdf/pamflet157e.pdf> (diverse wayang-kulitfilms/various wayang kulit films).

□ Puppety Museum gift shop

The instructional letter can be obtained in print from our museum shop, or digitally on: <http://www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl/pdf/lichtendonker.pdf> (Welkom in de wonderwereld van licht en donker: lesbrief, Dutch text). For more information, please refer to: <http://www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl/pdf/Pamflet156e.pdf>. See also: <http://www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl/pdf/lesbrief.pdf> (Lesbrief: Wayang en Indonesië, Dutch text).

- Afbeelding: op een stapel boeken zit de oud-Hollandse Jan Klaassen te lezen als een echte boekenwurm. Van Plato (Grieks filosoof en schrijver, ca. 427-347 v. Chr.) heeft hij geleerd, dat zijn bestaan en de zichtbare wereld rondom hem slechts afschaduwingen zijn van de echte werkelijkheid. Zijn ziel en ideeënwereld zijn daarvan een onderdeel. Zijn schaduw is zijn dubbelganger: zijn denkbeeldige vriend.

Picture: Jan Klaassen is sitting on a stack of books, reading like a bookworm. To his surprise, he suddenly sees his intrusive shadow looming behind him. From Plato (Greek philosopher and writer, ca. 427-347 BC.) he has learnt that his existence and the visible world around him are merely reflections of reality and that his soul and the world of ideas are part of it.

Illustratie/Illustration: Elsje Zwart. Hyperlinks: klik op de groene woorden voor hyperlinks/click on the green printed words. Have fun. Applause! Dit document op internet/This document on internet, see: <http://www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl/pdf/Pamflet156e.pdf>.

Zie ook/See also: bijlage/appendix I, II, III en/and IV. Concept: Otto van der Mieden (2016).

Welkom in de wonderwereld
van het schimmentheater

Maak een kijk-en-doe-tocht langs
internationale schaduwfiguren
en ontdek de geheimen van

licht
en
donker

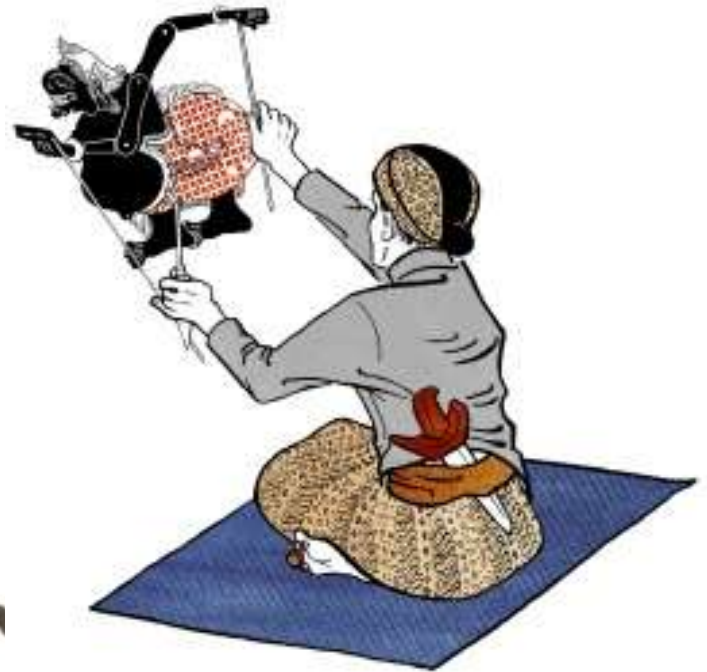

Afbeeldingen/Pictures I. Ombres chinoises: de chinese schimmen/Chinese shadow puppets: the 'ombres chinoises' [1, 3, 9]; Karaghiozis, Grieks schimmentheater/Greek shadow puppet theatre [2, 8]; Handschaduwfiguren/Hand shadow figures [4, 6]; Documentatie/Documentation 'Zelf eens proberen?'/DIY [5]; Vuurwerktheater: een aardig winteravondvermaak/Firework Theatre: amusement for a winter's evening [7]; Illustraties/Illustrations: Hetty Paërl [8, 9], Elsje Zwart [5].
Concept: Otto van der Mieden (2016).

1 2 3
4 5 6
7 8 9

Afbeeldingen/Pictures II. Ombres chinoises/Chinese shadow puppets. 'De gebroken brug'/'The broken bridge'. Beweegbaar prentenboek/Moveable book: 'De van ouds bekende chinesche schimmen'. Impressum/Imprint: P.J. Trap (Leiden, ca. 1865). Concept: Otto van der Mieden (2016).

Afbeeldingen/Pictures III. Wayang-kulitfiguren/figures (punakawan e.a./et al). Van links naar rechts/from left to right:
 Petruk, Nala Gareng en/and Semar [1]; Dalang met/with Semar. Illustratie/Illustration: Elsje Zwart [2]; Mechanisch
 bewegende oud-Hollandse Jan Klaassen/Moving old-Dutch Jan Klaassen – wayang kulit. Pop/Puppet: Ledjar
 Soebroto [3]. Concept: Otto van der Mieden (2016).

1
 2
 3

Afbeeldingen/Pictures IV. Pulavar: poppenpeler/puppeteer. Tholpavakoothu: schimmenspel/shadow play uit/from Kerala, India. Concept: Otto van der Mieden (2016).